



KOMMUNALVALG 2025

BESKYT BY- OG BYGNINGSKULTUREN – STOP NEDRIVNING, SKAB TRYGHED OG VÆKST

Historiske Huse opfordrer kandidater til at gøre bevaringen af vores by- og bygningskultur til et tema i valgkampen:

Huse rives ned og erstattes af kæmpestore firkantede kasser uden tage over alt i landet. De skæmmer bymiljøer, villa- og parcelhuskvarterer og landskabet – og det er rigtig mange borgere utilfredse med.

Populære TV-udsendelser som »Er der en arkitekt til stede« og »Nabostrid i første række« har sat fokus på de mange utilfredse borgere, som føler sig svigtet af kommunerne, når kæmpestore kasser skyder op på nabogrunden og ødelægger deres ejendom, deres lokalmiljø og landskabet.

Historiske Huse, som repræsenterer ejerne af fredede og bevaringsværdige bygninger, får dagligt mange opkald fra ikke bare medlemmer, men også fra andre borgere, som beretter om nedrivninger af fine gamle huse. Nogle rives ned uden tilladelse, men mange rives ned med kommunalbestyrelsernes velsignelse, selv om det er selvsamme kommunalbestyrelse, som har udpeget de pågældende bygninger som bevaringsværdige. Det er utroværdigt og skaber vrede i lokalsamfundene.

Kommunalbestyrelserne bør passe bedre på vores by- og bygningskultur, vedtage lokalplaner som sikrer helheden i lokalområderne og stå ved dem, så borgerne kan føle sig trygge i forhold til gældende regler for deres lokalmiljø. Det gælder bevaringen af eksisterende huse, men også krav til nybyggeri om at tilpasse sig stedets arkitektur.

Mange kommuner fik omkring årtusindskiftet udarbejdet kommuneatlas, som kortlagde byer og bygninger, men med kommunalreformen og nye kommunegrænser er der brug for at genbesøge kommuneatlasse og opdatere disse, så man har et fagligt grundlag at udarbejde lokalplaner på.

Samtidig bidrager nedrivning og nybyggeri ikke just til kommunernes CO2-regnskab. Mange kommuner er allerede opmærksomme på dette forhold og er begyndt at indarbejde klimahensynet i deres kommune- og lokalplaner.

Bevaringssagen i en nøddeskal:

- **Pas på lokalsamfundets bygningskultur – den lader sig ikke genskabe, når først den er væk.** De bevaringsværdige bymiljøer og bygninger udgør sammen med landskabet som oftest netop det, som borgerne ser på, når de bosætter sig.
- **Stå vagt om en kvalitativ udvikling i kommunen:** Kommunerne skal udvikles ved at bygge videre på de eksisterende by- og bygningsmæssige kvaliteter og landskaber, ikke afvikles ved ukritisk at tillade byggeri, der forringer de smukke omgivelser.
- **Skab tryghed for borgerne:** Kommunalbestyrelserne skal vedtage lokalplaner – og stå ved dem. Borgerne skal kunne stole på, at der ikke gives dispensationer i tide og utide.

Historiske Huse er et formaliseret samarbejde mellem

Bygnings Frednings Foreningen BYFO (cvr 88628411) og Foreningen Bevaringsværdige Bygninger (cvr 25010078)

Fakta om by- og bygningskulturen

- **Arkitektoniske, kulturhistoriske kvaliteter af regional eller lokal betydning:** En bevaringsværdig bygning har særlige arkitektoniske eller kulturhistoriske kvaliteter af *regional eller lokal betydning*, mens en fredet bygning har særlige arkitektoniske eller kulturhistoriske kvaliteter af *national* betydning fx Børsen. Danmarks ca. 7.100 fredede bygninger forvaltes efter Bygningsfredningsloven af Slots og Kulturstyrelsen, og godt 350.000 bevaringsværdige bygninger forvaltes af kommunerne.
- **SAVE registrering til grund for bevaringsværdig:** Bygningers arkitektoniske, kulturhistoriske og landskabelige værdier vurderes typisk efter SAVE-skalaen, hvor 1-4 er højeste værdier og 9 er laveste værdi. I bevaringsværdige bygninger knytter SAVE værdien sig KUN til bygningens ydre. SAVE værdien ligger oftest til grund for registrering af bevaringsværdige bygninger. Det er kommunen, der fortager SAVE-registrering af bevaringsværdige bygninger. Registreringen er helt grundlæggende for bevaring af bygningerne.
- **Kommunalplaner sikrer bevaringsværdier:** Kommunen skal efter Planloven udarbejde retningslinjer i kommuneplanen til sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier. 100.000 bevaringsværdige bygninger er udpeget i Danmarks ca. 100 kommunalplaner, stort set alle på baggrund af SAVE registrering 1-4, idet nogle af registreringerne kan være over 20 år gamle. Man regner med, at mindst 250.000 bygninger ikke er registrerede af kommunerne og derfor udsatte for forbygning, forfald og nedrivning.
- **Bevarende lokalplaner værner mod nedrivning og ændringer:** For yderligt at værne om bevaringsværdige bygninger kan - og bør - kommunen i lokalplaner bestemme, at bygningerne kun kan rives ned, ombygges eller ændres i det ydre med tilladelse fra kommunalbestyrelsen.
- **Økonomisk støtte til bevaring:**
 - **Landsbyfornyelsespuljen til attraktive landsbyer:** Staten har afsat en pulje, der i 2025 udgør 117 mio. kr. til at skabe attraktive miljøer i landsbyer med mindre end 4.000 indbyggere. 55 kommuner kan yde støtte fra puljen til bl.a. istandsættelse og nedrivning af nedslidte bygninger. Læs: [Landsbyfornyelse | Social- og Boligstyrelsen](#)

Kommunen yder støtten og får 60 % refunderet fra staten. Det afholder nogle kommuner fra at bruge puljen. I øvrigt kaldes den 'nedrivningspuljen', da 70 % heraf gik til nedrivninger mellem 2014-2024. Med den prioritering risikerer landsbyernes bevaringsværdier at gå tabt, især hvis kommunen ikke har SAVE-registreret bygningerne. Kommunerne skal anvende puljen og prioritere den til bevaring.
 - **Partnerskaber:** Kommunen kan fx i partnerskab med private aktører etablere byfonde og tilskudsordninger til at støtte lokal bevaring af historiske huse og kulturmiljøer, se bl.a. [Nakskov Bymidtefond](#), [Skagen Byfond](#), [Esbjerg Kommunes Byfond](#). [Stålsat By | Halsnæs Kommune](#) er et andet eksempel på et partnerskab, der bygger bro mellem kulturarvshistorie og byudvikling.
- **Bygningskulturarv skaber værdi for lokalmiljøet:** At bevare livet i de bevaringsværdige bygninger skaber værdi for lokalmiljøet. Bygningskulturarven tiltrækker ressourcestærke borgere, nye virksomheder og turister. Det er særligt vigtigt for



HISTORISKE
HUSE

landdistrikterne. Undersøgelser viser, at enfamilieshuse med høj bevaringsværdi i gennemsnit sælges for 30% højere kvm-priser end andre enfamilieshuse i de samme kommuner. Bygningskulturarven tiltrækker turister på grund af bl.a. de historiske og kulturelle værdier, giver grobund for bl.a. museer, der bygger videre på de historiske værdier og skaber lokal vækst. Læs [Værdien af bygningsarv](#).

Historiske Huse stiller sig til rådighed i forbindelse med Kommunevalg 2025 både til uddybning af ovenstående, politikudvikling og andet.

Med venlig hilsen

Birthe Iuel
Direktør